

ליקוטים נפלאים פרשת לך לך

ההבטחות והברכות, כי מוויתור למען האחדות והשלום לא מפסידים אף פעם.

"והיה ברכה" (יב, ב)

יכול יהיו חותמין בכלן ת"ל והיה ברכה בך חותמין ולא בהם. (רש"י)
מדוע באמת חותמים דווקא באברהם, מדוע לא מוסיפים גם את יצחק ואת יעקב?
ביאר ה"פנינים יקרים", שהנה בגמרא (ברכות מ"ב) איתא: "כל ברכה שאין בה מלכות - אינה ברכה".
אם אדם יברך "ברוך אתה ה' אלוקינו בורא פרי העץ", כלומר, הזכיר שם ולא הזכיר מלכות - זו איננה ברכה. כך אומרת הגמרא וכך נפסק להלכה.

והקשו שם התוספות, שהרי בתפילת שמונה עשרה הנוסח הוא ללא מלכות: "ברוך אתה ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב הקל הגדול הגיבור והנורא", ולא אומרים "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, אלוקי אברהם אלוקי יצחק וכו'". ומתרגמים התוספות, ש"אלוקי אברהם הוי כמו מלכות, שאברהם אבינו המליך את הקב"ה על כל העולם, שהודיע מלכותו". עד אברהם אבינו, הקב"ה היה מלך על העליונים בלבד. עשרה דורות מנח עד אברהם אבינו כולם היו עובדי עבודה זרה. עד שבא אברהם אבינו, קפץ לכבשן האש, והודיע קבל עם ועדה שיש בורא לעולם והוא מוכן למסור נפשו עבורו. ולא זו בלבד, אברהם

אבינו הקים בית מלון, אירח אנשים בחנם, העיקר שיברכו את בורא עולם. אברהם אבינו עשה את הקב"ה מלך בעולם. כשאומרים, אפוא, "אלוקי אברהם", זה במקום לומר "מלך".

לפי זה נבין: מי עשה את תפילת שמונה עשרה שתהיה ברכה? אברהם אבינו. וזהו - "והיה ברכה".

"ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך... וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט" (יב, א-ג)

בפרשתינו הקדוש ברוך הוא מצווה לאברהם אבינו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך. כלומר: שיעזוב את ארצו ואת משפחתו כדי ללכת לארץ אחרת. בנוסף לכך ציוה אותו, שילך לבדו לארץ ישראל ולא יקח אתו אף אחד מבני משפחתו.
דבר זה נלמד ממה שאמר לו 'מארצך וממולדתך', ולכאורה זה מיותר שהרי אם עוזב את 'ארצו' ממילא עוזב גם את 'משפחתו'. אלא ללמדנו בא, שגם אחרי שכבר יצא מארצו, יעזוב את משפחתו, שלא יקח אף אחד מהם איתו.
והקדוש ברוך הוא כל כך הקפיד על הדבר, שגם ההבטחות

שהבטיח לאברהם אבינו היה רק בתנאי שהוא יעזוב את משפחתו ולא ילך איתו אף אחד. ושואל רבינו האור החיים הקדוש, מה שכתוב בהמשך הפרשה 'וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט, ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ויצאו ללכת ארצה כנען', האיך יתכן שאברהם אבינו לא קיים מצוות ה' שלא לקחת איתו אף אחד מבני משפחתו, ובפרט שעל ידי כך מפסיד את כל ההבטחות. ומתרגן, אברהם לא לקח מיוזמתו את לוט, אלא, לוט נדבק אליו והלך אתו, וכפי שנאמר 'וילך איתו לוט' שהוא הלך עם אברהם, ולא שאברהם לקח אותו.

וגם מה שנאמר 'ויקח אברהם את לוט' - הכוונה שלא רצה לדחוף ולהרחיק אותו מאיתו, כי לא רצה לבייש אותו. נמצאנו למדים: למרות שידע אברהם שהוא מפסיד את כל ההבטחות והברכות, כאשר לוט נמצא איתו, בכל זאת, לא היה כדאי לבייש ולהרחיק בן משפחה בשביל זה. ובסופו של דבר לא הפסיד אברהם אבינו מכך וזכה לכל

מי הוא זה מלך הכבוד?

הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו, מדוע? הרי הוא בורח מן הכבוד כי הוא לא אוהב כבוד, ולמה מענישים אותו ונותנים לו עוד כבוד?!

כי הבורח מן הכבוד, אין הכוונה למי שלא מוכן שיכבדו אותו, אלא שהוא יודע שהכבוד שנותנים לו אינו מגיע לו בזכות, אלא ה' הוא זה שמעניק לו כבוד!

אדם שמכיר בכך שהקב"ה הוא זה שמעניק לו את כל הטוב שיש לו, ממלא את המטרה שלשמה נברא העולם, 'שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו'.

ובזכות זה ה' שולח לו שפע של טוב ואוצרות של חסד, ולמה? כי הקב"ה יודע שהאדם הזה לא יקח את השפע הזה לעצמו, הוא לא יתלה בעצמו את הכבוד שהוא מקבל, אלא ידע שה' הוא זה שנתן לו את השפע הזה, ושוב ימלא את המטרה של הבריאה!

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת לך לך

”ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון” (יד, יח)

בפרשתנו מסופר שאברהם הציל את מלך סדום במלחמה במסירות נפש, וכשנפגשו אחרי המלחמה, הוציא להם שם בנו של נח לחם ויין, ונתן להם.

שואל רבינו האור החיים הקדוש, בשביל מה התורה מספרת לנו זאת, ומה עלינו ללמוד מזה???
רבינו הקדוש לומד מוסר השכל מזה, להבחין בין התנהגות הרשעית והשפלה של גוי, לבין ההתנהגות הנדיבה והמיוחדת של יהודי.

מלך סדום, למרות שאברהם הצילו במסירות נפש, לא נתן לו כלום כשחזר מהמלחמה. ומצד שני, צדקות שם בן נח - שלמרות שלא היה חייב לאברהם כלום, הוציא לו לחם ויין.

וזה לשון קודשו: להגיד שבח הצדיקים מה בינם לבין הרשעים, כי מלך סדום יצא לקראת אברהם לראות פניו ריקם הגם שאליו יחויב להקביל פני אברהם במנחה כיד המלך והוא הרשע יצא בידיים ריקניות, ושם הצדיק מבלי חיוב נדיבות יעץ והקביל פניו בלחם ויין'.

”והאמין בה” (טו, ו)

בעת שניתן צו מאת הממשלה לפתוח את שערי הבירה פעסט לכל איש ואיש מאיזו דת שתהיה, חששו היראים מהעיר פרעשבורג שעל ידי זה יעזבו הרבה מהחרדים לדבר ה' את עירם כדי להתיישב בעיר הבירה, ויתמוטטו עמודי הדת בעיר. הביעו את דאגתם בפני רבינו בעל החתם סופר, השיב להם: "אל תראו, כי אדרבה, כל זה יסב לי רוב שמחה, כי בוודאי כל איש אשר לא נגעה בנפשו רוח הזמן, לא יעזוב קהילה קדושה ויעבור לעיר הבירה; ואלו אשר יעשו זאת, ממילא כבר נתרופפה אמונתם, ואך מחמת בושא אינם מראים זאת לחוץ, והמוה עושים במחשך מעשיהם, להסית ולהדיח את צעירי הצאן מישראל אשר האמונה עדיין אינה חזקה בקרבם. כך שאם יצאו מהעיר, תהיה יציאתם כנקיון בית מדברים באושים, וזה יטהר את האוויר בפרעשבורג". (ספרא דמלכא - אוצר אמרות החת"ס)

”ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו” (יז, כד)

חכמי ישראל תמהים; מדוע לא קיים אברהם אבינו מצות מילה לפני שנצטווה ע"י בורא עולם כפי שנהג לגבי מצוות אחרות? הסביר זאת המגיד רבי ישראל מקו'ניץ זצ"ל חכמינו הורנו גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה' (קדושין לא.). א"כ אברהם אבינו התחיל לקיים את כל המצוות קודם שנצטווה עליהן מפי הגבורה, אבל היה בדעתו לחזור ולקיימן שוב גם לאחר הציווי האלוקי, אולם לגבי מצות המילה לא יכול היה אברהם לנהוג כך, משום כך חיכה אברהם בקיום מצוה זו עד שנצטווה לכך מפי ה' כדי שיהיה בבחינת 'גדול המצווה ועושה'.

”ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ” (יב, ו)

קשה מדוע כתוב 'ויעבר אברהם בארץ' ולא כתוב 'ויבוא אברהם בארץ'?

מתרץ רבינו האור החיים הקדוש בשני אופנים:
א. שאברהם היה עובר בארץ ממקום למקום בלא שום פחד ולא אמרו לו בני הארץ הכנעניים שום דבר, וזהו שמוסיפה התורה 'והכנעני אז בארץ' שהוא עבר ביניהם ללא כל פחד וחשש.
ב. שאברהם התנהג בעולם בדרגת עובר אורח, ולא היה מחזיק עצמו בחשיבות.

ובזה מפרש מדוע הנביא ישעיה מכנה אותו 'אברהם העברי' - ללמדנו שזאת היתה מידתו של אברהם שהתנהג כעובר אורח, ולא כתושב קבוע, כי ידע שעולם הזה הכל הבל. ובפרשת חיי שרה כשרצה אברהם לקנות מבני חת את מערת המכפלה נאמר 'גר ותושב אנכי עמכם', ומקשה רבינו הקדוש שאם הוא 'גר' אינו 'תושב', ומהו שאמר 'גר ותושב'???
ומתרץ, שמידת הצדיקים הוא שלא לומר על עצמם שהם 'תושבים' בעולם הזה, כי עולם הזה נחשב לארעי אצלם, ולכן הקדים אברהם ואמר על עצמו שבעצם הוא 'גר', ורק לצורך הענין למשא ומתן עם בני חת אומר 'ותושב אני עמכם'.

”ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את” (יב, יא)

מסביר ה"בן איש חי", בספרו "אדרת אליהו", ייתכנו שתי אפשרויות ליופי א. יופי טבעי. ב. יופי הנגרם מתמרוקים ותכשיטים.

דבר זה המבחן שלו יהיה כאשר תלך היא בדרך ארוכה יומיים-שלושה ולא תתקשט, אז נדע האם זה טבעי או שנראית לא כ"כ טוב כיון שלא התקשטה. כמובן שאם יישאר בה הידור ויופי למרות הדרך נוכל לדעת שיופי זה הוא טבעי.

והנה אברהם ושרה כאשר יצאו למצרים והלכו בדרך זמן רב וראה אברהם עוצם יופיה כי רב הוא מאוד ולא נשתנה כלל, בזה הכיר שכל יופיה הוא מצד עצמה ולא מכוח הקישוטין.

ועל זה נאמר "ויהי כאשר הקריב מצרימה" כאשר התקרב כבר למצרים ראה ששרה יפה כלבנה לכן אמר "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" מצד עצמך.

ובזה יובן לשון הפסוק "ויראו המצרים את האשה כי יפה היא מאוד" לכאורה תיבת "היא" מיותרת. ניתן היה לומר "יפה מאוד"? נוספה המילה "היא" שמצד עצמה יפה היא ולא מצד קישוטיה.

ועם כל זאת ידע אברהם למרות שמצד עצמה הייתה יפה עד מאוד ידע לשמור על צניעות שבשניהם. היופי הוא לא סתירה לשמירה על צניעות אלא ההיפך "כל כבודה בת מלך פנימה". (אור דניאל)